

Beslut

---

efter kvalitetsgranskning av undervisningen
inom kommunal vuxenutbildning i svenska för
invandrare Roslagen Education i Norrtälje kom-
mun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Roslagen Education avseende undervisningen inom kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare, komvux i sfi. I denna verksamhet har utbildning som bedrivs som närundervisning på kurs C och D inom studieväg 2 och 3 granskats. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att bedöma i vilken utsträckning undervisningen inom komvux i sfi stimulerar elevers möjligheter att lära sig och utveckla ett funktionellt andraspråk, som grund för kommunikation och aktivt deltagande i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv. Det är huvudmannen för utbildningen, Norrtälje kommun, som är ytterst ansvarig för att utbildningen håller kvalitet och eleverna får den utbildning de har rätt till.

Läsanvisning

Granskningen är uppdelad i två områden. Inom varje område har Skolinspektionen definierat ett antal kvalitetskriterier som beskriver undervisning av god kvalitet inom området. För varje område gör Skolinspektionen en sammantagen bedömning av undervisningen i förhållande till kvalitetskriterierna. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom området anger Skolinspektionen ett utvecklingsområde. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då också av huvudmannen. Om en verksamhet bedöms fungera väl begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer. I bilaga 2 finns beskrivet hur granskningen har genomförts. I bilaga 3 återfinns granskningens författningsstöd.

Beslut:

Skolinspektionen gör följande bedömning vid Roslagen Education i relation till framtagna kvalitetskriterier:

Område 1: Undervisning utifrån elevernas behov, förutsättningar och mål

Skolinspektionen bedömer att arbetet inom området behöver utvecklas.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande.

- Rektorn och lärarna behöver individanpassa undervisningen genom att planera och utforma den utifrån elevernas behov, förutsättningar och mål så att undervisningen möter eleverna på den nivå de befinner sig.

Område 2: Ett undervisningsinnehåll för kommunikation och deltagande i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv

Skolinspektionen bedömer att arbetet inom området behöver utvecklas.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande.

- Rektorn och lärarna behöver säkerställa att eleverna i undervisningen får öva de olika språkförmågorna inom samtliga områden: vardags-, samhälls-, arbets- och studieliv, för att de ska kunna kommunicera inom dessa områden och anpassa språket till olika syften, mottagare och situationer.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 2023-06-30 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 4) användas.

Redogörelsen skickas till dokument.goteborg@skolinspektionen.se eller Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2021:7631) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Undervisning utifrån elevernas behov, förutsättningar och mål

Inom detta område granskas i vilken utsträckning undervisningen stimulerar elevernas språkutveckling i enlighet med deras behov, förutsättningar och mål. Dels granskas att undervisningen utformas med inflytande från eleven och utgår från elevens behov, förutsättningar och mål, så att undervisningen kan individualiseras för att möta mångfalden av behov, förutsättningar och mål hos eleverna. Dels granskas att undervisningen innefattar flera och varierande arbetssätt och arbetsformer som främjar elevernas språkutveckling.

Skolinspektionen bedömer att arbetet inom området behöver utvecklas.

Skolinspektionens granskning visar sammanfattningsvis att undervisningen i låg utsträckning stimulerar elevernas språkutveckling i enlighet med deras behov, förutsättningar och mål. Lärarna tar till viss del reda på elevernas behov, förutsättningar och mål. Däremot planerar, utformar och genomför lärarna inte en undervisning som utgår från kunskapen om eleverna. Elever stimuleras inte heller på den språkliga nivå de befinner sig, då flera elever upplever att kurserna antingen är för lätta eller för svåra för dem utifrån deras språkliga nivå. Vidare visar granskningen att lärarna inte planerar och utformar undervisningen med inflytande från eleverna även om eleverna i vissa fall kan få påverka hur de arbetar under lektionerna. För att främja elevernas språkutveckling planerar och genomför lärarna dock en undervisning med en variation gällande arbetssätt och arbetsformer. Slutligen visar granskningen även att det varierar mellan lärarna i vilken omfattning de använder elevernas modersmål i undervisningen.

Lärarna ger eleverna visst inflytande över undervisningen

Skolinspektionens granskning visar att lärarna inte planerar och utformar undervisningen med inflytande från eleverna även om eleverna i vissa fall kan få påverka hur de arbetar under lektionerna. Eleverna nämner i intervjuer att de har lite möjlighet att påverka innehållet i undervisningen då de exempelvis kan få rösta om arbetssätt. Samtliga elever säger dock att läraren aldrig frågar eleverna vad de vill arbeta med inför lektionerna, utan att lärarna följer en färdig planering. Vissa elever uppger att de flera gånger på eget initiativ lämnat synpunkter till lärarna kring vad de behöver öva mer på, men att de inte fått någon respons från lärarna. En elev säger att det endast funnits ett tillfälle där eleverna kunnat påverka undervisningens innehåll utifrån att få öva på en specifik språkförmåga och att detta skedde efter mycket påtryckningar från eleverna. Även lärarna berättar att det inflytandet som

sker främst äger rum under lektionstid och i första hand berör arbetsformer och arbetsätt, exempelvis vilken typ av uppgift eleverna ska göra. Detta visade sig även i den lektionsobservation Skolinspektionen genomförde, där eleverna fick rösta om huruvida de skulle ha diktamen på ord eller meningar. En lärare förklarar att det är en utmaning att ge elevgruppen möjlighet till inflytande på grund av kulturella skillnader, då eleverna inte är vana att ha inflytande över sina lärares arbete. Vidare säger läraren att det även kan ha förekommit att eleverna gett lärarna signaler om hur de vill att undervisningen ska planeras och utformas men att lärarna inte uppfattat det. Rektorn uppger i intervju att elevinflytandet behöver utvecklas i verksamheten. Enligt rektorn ger lärarna eleverna väldigt lite inflytande, vilket lett till att flera elever kontaktat rektorn angående undervisningens utformning och innehåll.

Undervisningen anpassas inte till elevernas enskilda behov

I granskningen framkommer att lärarna har viss kännedom om eleverna och deras behov, förutsättningar och mål, men att de inte planerar, utformar och genomför undervisningen utifrån denna kännedom och elever därmed inte stimuleras på den språkliga nivå de befinner sig. Lärarna berättar att de har pratat med eleverna individuellt och skapat en individuell studieplan. Av de individuella studieplaner Skolinspektionen tagit del av framkommer uppgifter om tidigare utbildningsnivå, yrkesbakgrund, nuvarande sysselsättning, vilka kurser eleverna läser och vilka de avklarat samt resultat på nationella prov. Dessutom berättar lärarna att de skapar sig en bild av elevernas behov, förutsättningar och mål genom att observera eleverna under lektionerna. Lärarna beskriver dock att det är svårt att skapa sig en bild av elevernas individuella behov, förutsättningar och mål, men att de har en bättre bild av eleverna på gruppnivå. Ett hinder för att få en bra kännedom om eleverna är, enligt lärarna, att de är tre lärare som delar på undervisningen av en stor elevgrupp eftersom eleverna som läser C-kursen och D-kursen har samma lektioner. Lärarna berättar vidare att de gör få individanpassningar i undervisningen. En lärare nämner att den anpassning hen gör är att i klassrummet dela upp C- och D-eleverna ibland. En annan lärare säger att hen ger eleverna i C- och D-kursen olika material ibland. Lärarna berättar att de känner till att eleverna som läser kurs C tycker att undervisningen är för svår och att eleverna som läser kurs D tycker att den är för lätt. Lärarna uttrycker att det är frustrerande att det är en sådan stor spridning på eleverna i gruppen. Rektorn berättar i intervju att lärarna fram till nyligen inte arbetat aktivt med de individuella studieplanerna, men att de numera har ett mer aktivt arbete med detta. Däremot säger rektorn att hen inte vet om informationen i studieplanerna används i planeringen av undervisningen. Vidare säger rektorn också att lärarna individanpassar i begränsad utsträckning. Samtliga elever som intervjuats beskriver att lärarna inte gör någon individanpassning i undervisningen. Eleverna säger att alla elever i C- och D-gruppen följer samma planering och att alla elever får samma undervisning och uppgifter. Flera elever som Skolinspektionen intervjuat berättar att undervisningen antingen är för svår eller för lätt beroende på

vilken kurs de läser. Exempelvis säger en elev att hen inte längre får ut någonting av undervisningen eftersom den är på en för lätt nivå, medan en annan elev uttrycker att hen upplever stress eftersom undervisningen är på alldeles för hög nivå. Eleverna berättar vidare att de inte har ett aktivt stöd av läraren, utan måste be läraren om hjälp på eget initiativ ifall de har frågor. Enligt eleverna går bara en av de tre lärarna aktivt runt i klassen och följer upp deras arbete under lektionerna. Eleverna berättar att möjligheten till stöd är beroende av elevens eget initiativ, och att det finns flera elever som inte förstår lektionerna. Vissa elever uttrycker också att det stöd de får inte är tillräckligt, då lärarna ger dem kortfattade svar på frågorna för att sedan fortsätta undervisningen.

Eleverna ges en varierad undervisning, och elevernas modersmål kan användas som stöttning för språkutvecklingen

Av granskningen framgår att lärarna planerar för och genomför undervisningen med variation gällande arbetssätt och arbetsformer för att främja elevernas språkutveckling. Lärarna beskriver att de vill att eleverna ska tycka att undervisningen är rolig och att det ska finnas en lust att lära. De berättar vidare att det således är naturligt att de i undervisningen använder olika arbetsformer, så att eleverna inte känner att lektionerna är tråkiga. Detta visade sig även vid den lektionsobservation Skolinspektionen genomförde, där elever bland annat fick undervisning i helklass, arbetade med gruppuppgifter, förde dialoger i grupp, och genomförde olika tal- och hörövningslekar i mindre och större grupper. En lärare berättar att hen ofta använder cirkelmodellen, där eleverna börjar i grupp och får föreläsning, för att sedan arbeta enskilt eller i grupp och slutligen återsamlas i helgrupp för att knyta ihop det eleverna arbetat med. Lärarna berättar även att de varierar materialet eleverna får. Det kan vara både digitalt eller egenproducerat material. En av lärarna berättar att hen har en inriktning mot digitalisering och undervisar eleverna i grundläggande datorkunskap. En annan lärare berättar att hen använder olika webbportaler där eleverna till exempel kan lyssna på nyheter. Elever uppger att de upplever undervisningen som varierad och att de får jobba i helgrupp samt i olika konstellationer. Eleverna ger exempel på olika arbetssätt och arbetsformer som används på lektionerna. De säger att de jobbar i helgrupp, grupper och individuellt. Eleverna kan exempelvis titta på filmer eller skriva diktamen. Flera elever tycker att detta är bra eftersom undervisningen blir roligare då.

Granskningen visar vidare att det varierar mellan lärarna i vilken omfattning de använder elevernas modersmål eller annat språk som stöttning för språkutveckling i svenska. En lärare berättar att hen har uppgifter där eleverna får samtala på sitt modersmål i olika språkgrupper för att sedan redovisa på svenska. Som exempel nämner läraren en övning där eleverna fått läsa en text på sina modersmål för att sedan återberätta samma text på svenska. Detta visade sig även i den lektionsobservation Skolinspektionen genomförde, där eleverna fick skriva ner ord från en film, som de sedan också skulle översätta till sina respektive modersmål. En annan

lärare berättar att hen ibland låter eleverna översätta ord från svenska till modersmålet och att hen haft diskussioner och jämförelser gällande grammatiska skillnader mellan svenska och elevernas modersmål. En lärare säger dock att hen inte använder elevernas modersmål i undervisningen. Även eleverna berättar att det förekommer att de får översätta ord och fraser till sina modersmål, men att lärarna utöver det inte använder elevernas modersmål som stöd i undervisningen. När eleverna tillfrågas huruvida de har fått göra jämförelser mellan sitt modersmål och svenska svarar eleverna att de inte fått göra det.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn och lärarna behöver individanpassa undervisningen genom att planera och utforma den utifrån elevernas behov, förutsättningar och mål så att undervisningen möter eleverna på den nivå de befinner sig.

Granskningen visar att lärarna har viss kännedom om eleverna och deras behov, förutsättningar och mål, men planerar, utformar och genomför inte undervisningen utifrån kunskapen om eleverna. Eleverna på kurs C och D har gemensamma lektioner och får i stort sett samma undervisning och samma uppgifter, även om det finns exempel på att de kan delas upp i olika grupper och få olika material beroende på kurs. Detta resulterar i att det finns elever som tycker att undervisningen är på en för låg nivå och elever som tycker att den är på en för hög nivå, och som inte får det stöd de behöver.

Enligt skollagen ska utgångspunkten för utbildning av en enskild elev inom komvux i sfi vara elevens behov och förutsättningar.¹ Undervisningen ska, enligt kursplan för komvux i sfi, planeras och utformas tillsammans med eleven och anpassas till elevens intressen, erfarenheter, allsidiga kunskaper och långsiktiga mål.²

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn och lärarna utvecklar undervisningen så att den blir mer individanpassad. Undervisningen behöver planeras och utformas från de olika elevernas behov, förutsättningar och mål. Den kunskap lärarna har om eleverna behöver användas som ett underlag för planeringen av undervisningen, så att eleverna ges möjlighet att möta en undervisning anpassad till sin språkliga nivå, sina intressen, erfarenheter och långsiktiga mål. Rektorn behöver skaffa sig kännedom om hur lärarna arbetar med planering av undervis-

---

¹ 20 kap. 2 § skollagen

² Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2017:91) om kursplan för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare.

ningen utifrån elevernas behov, förutsättningar och mål för att kunna stötta lärarna och ge dem förutsättningar för arbetet med att individanpassa undervisningen.

Ett undervisningsinnehåll för kommunikation och deltagande i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv

Inom detta område granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll stimulerar elevernas möjligheter att utveckla en allsidig språkförmåga för kommunikation och deltagande i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv. Området innefattar att eleverna ges rika möjligheter att öva på de olika språkliga förmågorna hörförståelse, läsförståelse, muntlig interaktion och produktion samt skriftlig färdighet. De språkliga förmågorna tränas med utgångspunkt i ett innehåll som utgår från kursplanen och har anknytning till deras vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv. Fokus ligger på vilket innehåll eleverna möter i undervisningen och om det ger dem förutsättningar att utveckla en kommunikativ språkförmåga för olika situationer som de behöver kunna hantera. Inom området granskas även om undervisningens innehåll präglas av ett jämställdhetsperspektiv.

Skolinspektionen bedömer att arbetet inom området behöver utvecklas.

Skolinspektionens granskning visar sammanfattningsvis att undervisningens innehåll i låg utsträckning stimulerar elevernas möjligheter att utveckla en allsidig språkförmåga för kommunikation och deltagande i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv. Eleverna ges begränsade möjligheter att öva på olika språkförmågor (hörförståelse, läsförståelse, muntlig interaktion, muntlig produktion samt skriftlig färdighet) inom vardags-, samhälls- och studieliv. Eleverna får till viss del möjligheter att öva på de språkliga förmågorna i ett innehållsligt sammanhang med anknytning till arbetsliv men detta arbete kan utvecklas ytterligare för att möta elevers behov. Vidare ges eleverna i undervisningen möjlighet att reflektera över jämställdhet kopplat till de ovan nämnda områdena.

Eleverna ges begränsade möjligheter att öva på olika språkförmågor inom vardags- och samhällsliv

I granskningen framkommer att lärarna ger eleverna begränsade möjligheter att öva på de språkliga förmågorna (hörförståelse, läsförståelse, muntlig interaktion, muntlig produktion samt skriftlig färdighet) i ett innehållsligt sammanhang med anknytning till elevernas vardags- och samhällsliv. Samtliga elever som Skolinspektionen intervjuat uppger att de inte lär sig tillräckligt med svenska kopplat till deras vardags- och samhällsliv. Eleverna säger att de visserligen lärt sig enklare fraser som "hur mår du?" och "var bor du?", men att de inte lärt sig svenska som hjälper dem att kommunicera i vardagen. En elev beskriver att hen fortfarande inte kan

kommunicera med personal när hen går till mataffären och i samtal från exempelvis myndigheter. En annan elev ger som exempel att hen istället av sina barn fått lära sig hur man kommunicerar med personalen på barnens förskola och skola. Eleven säger att hen, efter relativt lång tid som elev på komvux i sfi fortfarande inte lärt sig tillräcklig svenska för att hantera vardagsituationer. Flera elever beskriver att de generellt övar lite på hörförståelse och muntlig interaktion, utan att de främst fått öva på att skriva. Vidare uppger eleverna att de haft vissa teman kopplade till samhällsliv, som exempelvis svensk politik och riksdagsvalet. Då har eleverna fått läsa och skriva om de olika politiska partierna och sedan fått läsa upp sina texter. Några elever säger att materialet de använder har koppling till vardags- och samhällsliv. Dock uppger andra elever att det inte finns någon koppling till vardags- eller samhällsliv. Vissa elever säger också att de kan få titta på filmer som kan kopplas till den svenska vardagen. Lärarna berättar att de, eftersom de är tre lärare som undervisar elevgruppen vid olika tillfällen, har olika fokusområden. En av lärarna har fokus på muntlig produktion och interaktion, en annan på läs- och skrivfärdighet och den tredje har fokus på digitala verktyg. De har samtidigt ett gemensamt ansvar för grammatik. Lärarna berättar vidare att de har begränsad tid för samplanering av undervisningen. Enligt eleverna saknas det en röd tråd i undervisningen. Enligt lärarna är de olika områdena (vardags- samhälls- arbets- och studieliv) återkommande i lektionerna. Exempelvis nämner en lärare att hen haft dikta-men med eleverna med fokus på riksdagsvalet. Emellertid uppger lärarna att eleverna inte fått någon undervisning i hur de ska kommunicera med olika myndigheter och samhällsaktörer på ett autentiskt vis. Både lärare och elever uppger exempelvis att eleverna inte fått öva på muntlig interaktion i autentiska dialoger kopplade till vare sig vardags- eller samhällsliv. En lärare uppger att de i undervisningen gått igenom formellt och icke-formellt språk i skrift, men inte med fokus på vardags- eller samhällsliv. En annan lärare säger att hen endast undervisar utifrån de olika områdena på förekommen anledning. Särskilt svårt är det, enligt lärarna, att undervisa eleverna i hörförståelse, i synnerhet kopplat till samhällsliv. Gällande vardags- och samhällsliv använder lärarna sig främst av en serie från Public Service med kopplingar till vardagslivet i Sverige och en tidning med lättlästa nyheter. Lärarna uttrycker att det är svårt att producera material kopplat till samhällsliv. I intervju med Skolinspektionen säger rektorn att de på skolan inte haft något riktat arbete kring hur de olika områdena ska behandlas i undervisningen. Vidare säger rektorn att hen vid uppföljning av lärarnas undervisning uppmärksammat att det är tydligt att undervisning i hörförståelse är eftersatt. Vid den lektionsobservation som Skolinspektionen genomförde framkom att eleverna fick öva på de olika språkförmågorna, dock inte med någon koppling till områdena vardags- eller samhällsliv.

Eleverna ges till viss del möjlighet att öva på de olika språkförmågorna inom arbetsliv men begränsad möjlighet kopplat till studieliv

I granskningen framkommer att lärarna till viss del ger eleverna möjligheter att öva på de språkliga förmågorna i ett innehållsligt sammanhang med anknytning till arbetsliv, men att detta kan utvecklas ytterligare för att möta elevers behov. Lärarna berättar att de har ett uttalat tema om arbets- och yrkesliv som är återkommande ungefär var sjätte månad. Utöver detta kan arbetsliv behandlas i undervisningen även vid andra tillfällen, som exempelvis genom diktamen med inriktning mot yrkesord. Lärarna berättar också att elever i undervisningen, under temat arbets- och yrkesliv, skrivit CV och personliga brev, samt att eleverna har fått öva på anställningsintervjuer genom rollspel. De har även fått öva på att skriva och skicka sjukansökan via sms. Eleverna har, enligt lärarna, också fått uppgifter där de fått lyssna på, samt läsa och skriva om olika yrken. Lärarna berättar dock att de inte anpassat ordkunskap eller övat på dialoger kopplade till elevernas framtida eller nuvarande yrken, men en lärare säger att hen gett eleverna läsförslag kopplat till deras yrken. Enligt lärarna finns ingen anpassad undervisning till eleverna gällande arbetsliv utifrån erfarenheter och mål, utan undervisningen är generell. Eleverna berättar att de har fått öva på att skriva CV och personliga brev, samt läst en text om en person som söker jobb. Dock säger flera elever att de inte lärt sig svenska kopplat till andra områden som rör arbete, såsom arbetsgivarens ansvar, svensk arbetskultur, sjukskrivningar eller vård av barn. Några elever uttrycker att dessa saker är viktiga att lära sig om och att de hade önskat att lärarna tog upp mer autentiska dialoger och material kopplat till arbetsliv. Flera elever berättar vidare att de inte heller fått någon undervisning kopplat till arbetsliv riktat till deras nuvarande eller framtida yrken. Exempelvis säger en elev, som är utbildad att jobba inom vården och har som mål att göra så även i Sverige, att hen inte lärt sig någon svenska kopplat till vårdtermer.

Vidare visar granskningen att lärarna ger eleverna begränsade möjligheter att öva på de språkliga förmågorna i ett innehållsligt sammanhang med anknytning till studieliv. Samtliga elever berättar att de inte haft någon undervisning kopplad till studieliv. Visserligen berättar eleverna att de har fått information av studie- och yrkesvägledare om hur de ska gå tillväga för att studera vidare och skaffa jobb, men att dessa har varit mer i form av informationsmöten. Lärarna säger att de har haft vissa moment där studieliv behandlats, exempelvis har de övat på studieteknik med eleverna där eleverna fått öva på inläring med ordkort. En lärare berättar också att de i undervisningen pratat om skolplikt och jämfört skolsystemen i olika länder. Lärarna uttrycker att området är utmanande att undervisa i, dels för att de inte har så bra koll på alla delar av området, dels på grund av att de inte kunnat hitta tillräckligt med material för att undervisa inom ämnet. Även Skolinspektionens dokumentstudier av det material som används i undervisningen visar att det inte finns något innehåll kopplat till studieliv.

Elever ges möjlighet att reflektera över jämställdhet

I granskningen framkommer att eleverna ges möjlighet att reflektera över jämställdhet inom vardags-, samhälls-, arbets- och studieliv. Både lärare och elever uppger att de har jobbat med temat jämställdhet i undervisningen. Lärarna berättar att de både arbetar med jämställdhet i planerade lektioner och på förekommen anledning. Lärarna berättar att de har diskuterat föräldraledighet, löneskillnader och att eleverna har fått jämföra jämställdhet i Sverige med sina hemländer. De har även pratat om jämställdhet inom politik och tittat på könsfördelningen i riksdagen. Eleverna berättar att de har fått läsa texter om jämställdhet i hemmet och jämställdhet i studier, det vill säga att alla, oavsett kön, har möjlighet att studera i Sverige. De berättar vidare att de diskuterat jämställdhet i arbetslivet, att det skiljer mellan mäns och kvinnors löner samt könsstereotypa uppfattningar kring vissa yrken. En elev berättar att de haft lektion utifrån innehållet att män och kvinnor delar på ansvar i hemmet och i barnuppfostran. En annan elev ger som exempel att de pratat om kvinnor i Sverige förr i tiden jämfört med situationen idag.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn och lärarna behöver säkerställa att eleverna i undervisningen får öva de olika språkförmågorna inom samtliga områden: vardags-, samhälls-, arbets- och studieliv, för att de ska kunna kommunicera inom dessa områden och anpassa språket till olika syften, mottagare och situationer.

Skolinspektionens granskning visar att eleverna ges begränsade möjligheter att öva på de språkliga förmågorna (hörförståelse, läsförståelse, muntlig interaktion, muntlig produktion samt skriftlig färdighet) i ett innehållsligt sammanhang med anknytning till främst deras vardags-, samhälls- och studieliv, men att även möjligheterna att öva de språkliga förmågorna kopplat till arbetsliv kan utvecklas. Visserligen kan eleverna till viss del få möta ett innehåll i undervisningen som kan vardags-, samhälls-, arbets- och studieliv. Eleverna har dock ett behov av att öva på olika språkliga förmågor ytterligare i olika situationer inom dessa områden exempelvis genom autentiska dialoger, för att kunna kommunicera i vardagliga situationer som med förskola och skola eller i kontakt med myndigheter samt att träna på språket kopplat till nuvarande eller framtida yrken

I kursplan för komvux i sfi står det att utbildningen ska ge språkliga redskap för att kommunicera och aktivt delta i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv. Vidare anges att eleven genom undervisningen ska ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att läsa och skriva svenska, att tala, lyssna och samtala på svenska, att förstå talad och skriven svenska samt att anpassa språket till olika syften, mottagare och situationer. Komvux i sfi karaktäriseras av att eleven utvecklar en kommunikativ

språkförmåga. Detta innebär att eleven kan kommunicera, såväl muntligt som skriftligt, utifrån sina behov.³

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn och lärarna säkerställer att eleverna i undervisningen får öva de olika språkförmågorna inom samtliga områden: vardags-, samhälls-, arbets- och studieliv. Eleverna bör få öva på att träna på de olika förmågorna inom olika områden så att de kan utveckla en allsidig språkförmåga för kommunikation och deltagande i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv. De behöver få öva på att förstå tal, läsa och förstå texter, kommunicera muntligt och skriva texter och anpassa språket till olika syften, mottagare och situationer.⁴ Undervisningen behöver vara relevant både i förhållande till de behov eleverna har, och till kursplanens innehåll. Det kan handla om att skapa språkliga situationer som innehåller ett autentiskt språk som bygger på verklighetsnära situationer och aktiviteter utifrån elevernas behov.

På Skolinspektionens vägnar

X Ingrid Jerkeman

Ingrid Jerkeman
Beslutsfattare
Signerat av: Ingrid Jerkeman

X Kaiwan Adl Zarabi

Kaiwan Adl Zarabi
Föredragande
Signerat av: Kaiwan Adl Zarabi

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredare Verica Stojanovic deltagit.

---

³ Skolverkets föreskrifter om kursplan för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare.

⁴ Skolverkets föreskrifter om kursplan för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Granskningen av undervisningen inom kommunal vuxenutbildning i sfi har genomförts vid Roslagen Education den 18-20 oktober 2022 av utredarna Kaiwan Adl Zarabi och Verica Stojanovic.

Huvudman för utbildningen är Norrtälje kommun. Huvudmannen har lagt ut utbildningen på entreprenad. Huvudmannen har lagt över den myndighetsutövning som hör till rektorns uppgifter på den enskilda utbildningsanordnaren.

I verksamheten finns totalt 78 elever. I denna granskning har endast undervisning på kurs C och D inom studieväg 2 och 3 ingått. I denna verksamhet har utbildning som bedrivs som närundervisning granskats. Totalt finns 24 elever på de studievägar och kurser som ingått i granskningen.

Bilaga 2: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

---

Vid granskningen inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Bedömningar i detta beslut grundar sig på:

- En lektionsobservation
- Fyra intervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med rektor
- Studier av dokument som begärts in från rektorn samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella verksamheten.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från granskningen för faktakontroll.

Områden i granskningen

Område 1: Undervisning utifrån elevernas behov, förutsättningar och mål.

Område 2: Ett undervisningsinnehåll för kommunikation och deltagande i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av framtagna kvalitetskriterier, vilka är utformade i enlighet med författningar, forskning och beprövad erfarenhet.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: <https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/granskningar-pa-gang/undervisning-i-svenska-for-invandrare-sfi/>

Bilaga 3: Författningsstöd

Område 1: Undervisning utifrån elevernas behov, förutsättningar och mål

Författningsstöd

1 kap. 3-4 §§, 2 kap. 35 §, 3 kap. 2 §, 4 kap. 9 §, 20 kap. 2 och 8 §§ skollagen (2010:800)

2 kap. 16 och 17a §§ förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning

Förordningen (SKOLFS 2012:101) om läroplan för vuxenutbildningen (Lvux12), 1 Vuxenutbildningens uppdrag och värdegrund, Vuxenutbildningens uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, Perspektiv i utbildningen, Kunskaper och kompetenser, Utveckling av vuxenutbildningens verksamheter

2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper, 2.2 Utbildningsval - arbete och samhällsliv, 2.4 Rektorns ansvar

Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2017:91) om kursplan för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare

Område 2: Ett undervisningsinnehåll för kommunikation och deltagande i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv

Författningsstöd

1 kap. 3-5 §§, 2 kap. 35 §, 3 kap. 2 §, 20 kap. 2 § skollagen

Lvux 12, 1 Vuxenutbildningens uppdrag och värdegrund, Grundläggande värden, En likvärdig utbildning, Perspektiv i utbildningen, Kunskaper och kompetenser, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper, 2.2 Utbildningsval - arbete och samhällsliv, 2.4 Rektorns ansvar

Skolverkets föreskrifter om kursplan för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare

Bilaga 4: Mall för huvudmannens redovisning

Detta formulär kan användas som stöd för er när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med den tematiska kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

Utvecklingsområde 1: Rektorn och lärarna behöver individanpassa undervisningen genom att planera och utforma den utifrån elevernas behov, förutsättningar och mål så att undervisningen möter eleverna på den nivå de befinner sig.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

Utvecklingsområde 2: Rektorn och lärarna behöver säkerställa att eleverna i undervisningen får öva de olika språkförmågorna inom samtliga områden: vardags- samhälls-, arbets- och studieliv, för att de ska kunna kommunicera inom dessa områden och anpassa språket till olika syften, mottagare och situationer.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras: